

Termodynamika i Fizyka Statystyczna R

Zestaw X: Oscylatory kwantowe

Zadanie 1

Rozważ sieć krystaliczną, o stałej a . Kolektywne drgania sieci modelujemy jako sumę drgań normalnych o częstościach ω_k , gdzie zależność ω_k od k nazywa się związkem dyspersyjnym. Energia drgań normalnych po kwantowaniu jest równa

$$\hbar\omega_k \left(n_k + \frac{1}{2} \right),$$

gdzie n_k jest liczbą fononów w modzie k . Wszystkich modów jest $3N$, gdzie N jest liczbą atomów w sieci, więc zachodzi związek $\sum_k 1 = 3N$. Proszę znaleźć:

- omówić podobieństwo fononów i fotonów,
- energię wewnętrzną sieci: U ,
- określić jakie temperatury są duże, a jakie małe,
- ciepło właściwe sieci: c_V w granicy wysokiej temperatury.

Odpowiedź:

- $U = \sum_k \hbar\omega_k \left(\frac{1}{2} + \frac{1}{e^{\beta\hbar\omega_k} - 1} \right)$.
- $c_V = \frac{k_B}{N} \sum_k \left(\frac{\hbar\omega_k}{k_B T} \right)^2 \frac{e^{\hbar\omega_k/(k_B T)}}{(e^{\hbar\omega_k/(k_B T)} - 1)^2}$.
- $c_V \simeq 3k_B$ dla $k_B T \gg \hbar\omega_k$ dla wszystkich modów.
- $k_B T \gg \hbar\omega_k$ jest dużą temperaturą dla danego modu, $k_B T \ll \hbar\omega_k$ jest temperaturą małą

Zadanie 2

Proszę znaleźć ciśnienie gazu fotonowego, korzystając z gazu fotonowego modelowanego układem kwantowych oscylatorów harmoniczych. Wkład od energii zerowej pominąć.

Odpowiedź:

$$p = \frac{1}{3}u,$$

gdzie u jest gęstością energii gazu fotonowego.

Zadanie 3

Rozważmy energię drgań oscylatora anharmonicznego o częstości ω :

$$E_n = \hbar\omega \left(n + \frac{1}{2} \right) + x\hbar\omega \left(n + \frac{1}{2} \right)^2.$$

Proszę znaleźć sumę statystyczną tego oscylatora, zakładając, że poprawka anharmoniczna jest mała:

$$x \ll 1.$$

Odpowiedź:

$$Z \simeq \frac{1}{2 \sinh(\beta\hbar\omega/2)} \left[1 - \beta x \hbar\omega \left(\frac{1}{2} \coth^2(\beta\hbar\omega/2) - \frac{1}{4} \right) \right].$$